

APROBAT
la Congresul de Constituire al
Partidului Popular European din Moldova
din 26 iulie 2015

ÎNREGISTRAT
de Ministerul Justiției
al Republicii Moldova

PROGRAM POLITIC

PARTIDUL POPULAR EUROPEAN DIN MOLDOVA
(PPEM)

CHIȘINĂU, 26 IULIE 2015

CUPRINS

Capitolul I. Aspecte generale.....	3
I. Preambul.....	3
II. Situația actuală, provocările pentru Republica Moldova.....	3
III. Șapte sarcini strategice ale PPEM.....	6
IV. Principiile și valorile democratice ale PPEM.....	7
Capitolul II. Douăsprezece politici și reforme în douăsprezece domenii-cheie	8
1. Crearea statului de drept în Republica Moldova.....	8
2. Schimbarea sistemului de administrare publică.....	11
3. Dezvoltarea societății civile și asigurarea controlului public permanent asupra guvernării.....	13
4. Dezvoltarea țării prin economia de piață socială.....	14
5. Sectorul financiar-bancar și gestionarea lui.....	17
6. Pensile, munca și protecția socială.....	18
7. Politica externă.....	19
8. Securitatea și sistemul de apărare.....	21
9. Educația.....	21
10. Sănătatea.....	21
11. Agricultură.....	22
12. Reintegrarea țării.....	23
Încheiere.....	23

Capitolul I. Aspecte generale

I. Preambul

În cei aproape 25 de ani de la declararea Independenței, Republica Moldova nu a reușit să se afirme ca un stat funcțional, care să asigure șanse egale pentru toți cetățenii și să încurajeze dezvoltarea inițiativei economice private. Dimpotrivă, țara s-a împotmolit în corupție, furt și incompetență, a degradat constant, trecând prin etapa de „stat capturat” și apropiindu-se, astăzi, de limita periculoasă a unui „stat eșuat”. În consecință, în momentul de față, Republica Moldova se află în derivă, fără să aibă un scop clar definit și un curs magistral de dezvoltare.

Actualul sistem al Puterii s-a epuizat, încrederea cetățenilor în clasa politică de la guvernare a ajuns la cel mai jos nivel și astfel, de facto, acest sistem nu mai are dreptul să existe. Republica Moldova are nevoie de o forță politică nouă care, venind la guvernare, va ști chiar din prima zi cum să rezolve problemele țării și va restabili încrederea cetățenilor în instituțiile statului.

Echipa Partidului Popular European din Moldova vine să aducă Republicii Moldova mult-așteptata schimbare, credibilitate și speranță în viitor. Prezentul Program Politic - elaborat în baza discuțiilor pe care le-am avut cu mii de oameni, din toate regiunile țării - expune viziunea noastră generală asupra transformării Republicii Moldova, dar și viziunile și prioritățile cetățenilor acestui stat. Astfel, Programul este un **contract social** ce are un singur scop - să **construim acasă, împreună, o țară funcțională, confortabilă și sigură pentru oameni, să schimbăm Moldova din interior și să menținem vectorul ei european.**

Pentru realizarea acestui contract social sunt importante atât **determinarea, fermitatea și profesionalismul** liderilor politici noi, cât și implicarea nemijlocită a cetățenilor în actul guvernării, necesare pentru a înlătura de la putere o clasă politică incompetentă, compromisă ireversibil. Doar astfel vom putea să ieșim din „galeria” celor mai corupte țări, să înlăturăm conflictele de interese din culoarele Puterii și să rupem **cercul vicios în care politica este tratată ca business.**

II. Situația actuală, provocările pentru Republica Moldova

Scopul PPEM este **construirea unui stat de drept și combaterea corupției**, iar pentru a atinge acest obiectiv trebuie să urmăm **modelul de dezvoltare european** - un model cu reguli clare și previzibile, care și-a dovedit viabilitatea și eficiența în zeci de țări ce au trecut prin perioade de tranziție și pe care acest model le-a ajutat să se pună bine pe propriile picioare.

Toate actualele țări-membre ale UE, din Europa Centrală și de Est, au trecut prin procese de pregătire asemănătoare. În toate aceste țări a crescut nivelul de trai, a scăzut nivelul corupției, s-a consolidat și a redevenit credibilă justiția, s-a îmbunătățit sistemul de ocrotire a sănătății și cel educațional, a sporit fluxul investițional. Aceasta este și misiunea pe care și-o asumă PPEM - să transforme Republica Moldova într-un stat, la al cărui fundament să stea valorile general-recunoscute: respectul pentru **drepturile omului, șansele egale** pentru toți cetățenii, **economia de piață socială**, asigurarea **drepturilor regiunilor** și a **guvernării locale** reale. Tocmai acest fundament valoric și este statul, și nu există altă cale spre lumea contemporană. Niciuna dintre țările, care s-a constituit ca stat modern în baza acestor principii, nu a avut de pierdut. Și niciunul

dintre statele care a respins aceste valori n-a fost câștigător. Este singura modalitate de a readuce respectul cetățenilor și credința în propria lor țară. Este cursul ce urmărește crearea unei guvernări care să se subordoneze legii și intereselor cetățenilor, nu oligarhilor și clanurilor de familie.

În anul 2014, Republica Moldova a obținut regimul liberalizat de vize cu Uniunea Europeană - o realizare majoră, pe care am atins-o într-un timp record. Astăzi, Republica Moldova este singura membră a Parteneriatului Estic, ai cărei cetățeni se bucură de acest drept. După care a urmat un alt rezultat impresionant - semnarea Acordului de Asociere cu UE, un document strategic pentru reformarea și dezvoltarea țării noastre, dar și pentru asigurarea unui mare pachet de ajutor.

Împreună cu partenerii europeni am elaborat un program, în cadrul căruia judecătorii din țările Uniunii Europene ar lucra cu colegii lor moldoveni pentru a reforma sistemul național al justiției. Același lucru urma să se întâmple, gradual, și în alte domenii importante - procuratură, achiziții publice, combaterea concurenței neloiale, a economiei tenebre sau a monopolurilor. Scopul acestor schimbări era modernizarea profundă a țării și a societății și combaterea corupției.

Cunoaștem cu toții ce s-a întâmplat însă în continuare. Schimbările care abia începuseră, fiind de succes, au început să amenințe interesele partinice. Motiv din care politicienii corupți au căzut la înțelegere cu comuniștii pentru a împiedica realizarea reformelor demarate. După alegerile parlamentare din toamna lui 2014 a fost creată o coaliție minoritară nefuncțională. Preocupată de hoții și de îmbogățirea unor clanuri, această coaliție a uitat de angajamentul de a implementa Acordul de Asociere la UE și a pus în pericol însăși perspectiva europeană a Republicii Moldova. Partidele care s-au autointitulat „europene” au furat banii bugetarilor, folosesc instituțiile de stat în scopuri personale și promovează cumetismul.

Furtul din sistemul bancar a prăbușit moneda națională și a provocat creșterea prețurilor. Deputații creează comisii pentru „investigarea” hoțiilor, dar în același timp unele partide parlamentare acoperă furturile cu pricina. Concluzia este una: structura criminal-oligarhică, în care s-a transformat statul Republica Moldova, urmărește îmbogățirea unor grupuri de interese și nu are nimic în comun cu nevoile oamenilor.

Din păcate, Republica Moldova s-a transformat, dintr-o țară cu o perspectivă europeană bine definită, într-un stat-tampon dintre Vest și Est. Și e real pericolul că posibilitatea de a adera la spațiul european va fi suspendată pentru decenii, iar forțele revanșarde estice ne vor întoarce în altă direcție. Astăzi, situația în Republica Moldova este mai rea decât oricând. Suntem, de facto, în pragul unui colaps.

În pofida acestor realități, în prezent se propune o nouă, dar la fel de nefuncțională alianță, condusă de aceeași politicieni preținși „europeni”, însă compromiși ireversibil, care și-au pierdut orice credibilitate. Acești oameni deja au privatizat întregul stat! Totul este la cheremul lor: justiția și procuratura, Parlamentul și Guvernul, posturile TV. Totul este subordonat unui singur scop: protejarea averilor dobândite ilegal, îmbogățirea lor și protejarea autorilor unor crime care i-au făcut și mai săraci pe majoritatea concetățenilor noștri.

Republica Moldova nu dispune de prea mult timp pentru a repara această situație critică. Dacă țara nu reușește să revină la modelul previzibil de dezvoltare, să le confere sistemelor politic,

economic și social un caracter modern, care să corespundă cerințelor secolului 21, vom rămâne o insulă a trecutului, fără perspective de dezvoltare și de bunăstare.

Perpetuarea unei guvernări criminal-oligarhice, care se pune la cale în aceste zile și care, prin definiție, va abuza în continuare de toate resursele statului, va condamna Republica Moldova la statutul de teritoriu al sărăciei și fărâdelegii, unde grupuri de interese meschine stabilesc și schimbă regulile în funcție de propriile lor interese. Odată cu aceasta, se vor agrava problemele privind forța de muncă și cele demografice, ca urmare a emigrării populației și a „exodului creierelor”. Și este absolut evident că și această guvernare reprezintă un drum spre nicăieri!

Fără o ruptură radicală a sistemului vicios de guvernare a statului, încetățenit de peste două decenii în Republica Moldova, schimbările nu vor surveni. Dar oamenii responsabili știu foarte bine ce trebuie de făcut. Mai mult, există și un plan de dezvoltare bine gândit, care aproape a fost dat uitării - Acordul de Asociere la UE, în baza căruia țara trebuie să fie reconstruită din temelie.

Ceea ce-i lipsește, astăzi, Republicii Moldova pentru a construi o societate nouă, a curăța molozul trecutului și a elimina viciile care corodează țara este o echipă de oameni integri și puternici. Căci, **dacă nu se constituie o forță internă determinată să realizeze de facto reformele, orice ajutor extern - financiar sau politic - nu face decât să distrugă statul, deoarece hrănește corupția.**

PPEM este reprezentat de o generație nouă de profesioniști - integri și responsabili, cu viziune clară și cu voință fermă de a impune dictatura legii și de a-i băga la pușcărie pe cei corupți. Venim să înlăturăm de la putere toată armata de funcționari corupți, care se țin cu orice preț de fotoliile lor. Suntem o formațiune politică fundamental diferită - un partid **al poporului și pentru popor**. Vom servi tuturor cetățenilor Republicii Moldova, indiferent de clasă sau grup social, indiferent de identitățile lor etnică, culturală sau religioasă. Politicile noastre sunt bazate pe etica responsabilității față de popor.

PPEM a fost constituit de oameni hotărâți să schimbe Moldova în bine; de oameni care sunt îngrijorați de faptul că, și după aproape 25 de ani de la declararea Independenței, țara nu a reușit să se debaraseze de un model de stagnare, instabilitate și sărăcie; de oameni care sunt preocupați de faptul că au devenit regulă injustiția, corupția și instituțiile capturate.

PPEM a fost constituit de oameni care au ales să construiască un viitor mai bun aici, în Moldova, de oameni care se străduiesc să facă din Moldova **un loc în care vrei să ramii** și, astfel, să excludă nevoia multora dintre noi de a pleca în străinătate. Suntem hotărâți să edificăm un stat care să existe pentru cetățenii săi, să clădim o societate care se bazează pe dreptate și prosperitate. Ne propunem să construim o Moldovă modernă, o Moldovă curată, cu un sistem compact și competent de administrare publică, cu oameni noi care au o reputație nepătată. Vrem să-i unim pe toți oamenii de bună-credință în jurul ideii de a pune capăt corupției, de a întoarce statul cetățenilor, de a redresa economia națională și de a reînvia speranța în viitorul acestei țări!

PPEM și-a demonstrat capacitatea de a aduce schimbarea și prin obținerea unui rezultat bun în alegerile locale din iunie 2015 - fără resurse administrative, fără acces nelimitat la posturile de televiziune sau de radio și cu un buget de campanie modest, creat din contribuții transparente din partea cetățenilor. Acest rezultat este o bază solidă pentru dezvoltarea Partidului Popular

European din Moldova, care se ambiționează să devină forța principală a promovării unui viitor european, sigur și demn pentru cetățenii noștri. Nu există nicio îndoială: o altă cale, pentru Republica Moldova, nu înseamnă decât regres, stagnare și lipsă de dezvoltare.

III. Șapte sarcini strategice ale PPEM

Combaterea corupției, ridicarea nivelului de trai al cetățenilor și revenirea pe calea integrării europene pot fi realizate doar de către o nouă forță politică, un partid cu structuri teritoriale puternice, dar și cu viziuni bazate pe analize în toate domeniile. Acestea sunt prioritățile imediate ale PPEM, care se ambiționează să devină cel mai important partid de orientare europeană, de centru-dreapta, de pe scena politică moldovenească.

În context, eforturile PPEM sunt orientate spre atingerea a **șapte obiective strategice**:

- 1. Crearea unui stat de drept** ce încurajează inițiativa individuală, fără controale excesive și neargumentate din partea organelor de stat. PPEM va promova separarea reală a businessului de politică și scoaterea companiilor de stat de sub controlul partidelor politice. Partidul va depune toate eforturile pentru a pregăti statul de aderarea la UE, în care să nu mai existe tentative de „privatizare” a Puterii și de transformare a acesteia în cea mai profitabilă afacere personală.
- 2. O justiție independentă care garantează concurența liberă**, protejează drepturile și libertățile fundamentale ale omului și oferă șanse egale pentru toți cetățenii. În acest scop, PPEM se angajează să ducă o luptă intransigentă pentru eradicarea corupției, inclusiv prin instituirea unei misiuni de drept a Uniunii Europene, pentru a aduce în Moldova judecători și procurori Europeni și a schimba instituțiile noastre din interior.
- 3. Schimbarea sistemului de administrare publică corupt și depășit de timp**, moștenit din perioada sovietică. PPEM pledează pentru revizuirea fundamentală a sistemului de administrare publică pentru a-l face compact, transparent și eficient. Considerăm necesară crearea unui sistem modern de management, orientat spre performanță și spre rezultate, de rând cu pregătirea și consolidarea corpului de funcționari publici profesioniști și independenți de factorul politic. Aceste deziderate vor fi realizate inclusiv prin eliberarea instituțiilor și a statului, în întregime, de sub controlul oligarhic, așa cum se întâmplă, de exemplu, în România.
- 4. Dezvoltarea societății civile și asigurarea controlului public permanent asupra guvernării.** PPEM va milita pentru stabilirea unor priorități clare pentru cheltuirea resurselor bugetare și crearea unor mecanisme de control public asupra acestora.
- 5. Asigurarea bunăstării cetățenilor** prin crearea locurilor de muncă bine plătite. În acest sens, PPEM promovează **dezvoltarea unei economii de piață socială**, bazată pe reguli clare de joc, demonopolizată și scoasă de sub controlul politic, unde dezvoltarea businessului mic și mijlociu și atragerea investițiilor sunt două priorități guvernamentale absolute.
- 6. Realizarea tuturor reformelor necesare pentru integrarea Moldovei în familia europeană**, de care aparținem în mod legitim.

7. Reunificarea țării prin creșterea, pentru locuitorii din regiunea transnistreană, a atractivității malului drept al Nistrului, în cele mai diverse sectoare.

Sunt obiective strategice care, pentru a fi realizate, vor beneficia de un set de acțiuni și soluții, formulate în **12 politici publice pentru 12 domenii-cheie**.

IV. Principiile și valorile democratice ale PPEM

PPEM îmbrățișează valoarea fundamentală a demnității umane, recunoaște valoarea egală, diversitatea și caracterul social al tuturor ființelor umane. **Idealurile noastre fundamentale sunt: Libertate, Justiție, Solidaritate.**

- 1.** Toți oamenii au aceleași demnitate și importanță și sunt, prin urmare, egali prin natura lor, împărtășind aceleași drepturi și obligații. Valoarea noastră fundamentală rezidă în angajamentul ireversibil pentru libertatea umană, respectiv pentru respingerea hotărâtă a oricărei forme de guvernare totalitară și autoritară.
- 2.** Omul este creat liber, iar drepturile omului sunt inalienabile. Libertatea înseamnă libertatea de gândire și libertatea de alegere. Libertatea care le oferă tuturor bărbaților și femeilor dreptul la o viață bazată pe autodeterminare, pe libertatea de a decide cum să atingă fericirea și cum să se bucure de roadele muncii lor. Libertatea care le oferă oamenilor posibilitatea de a se dezvolta în funcție de propriile lor talente și abilități.
- 3.** Libertatea poate prospera doar atunci când sunt satisfăcute nevoile de bază, dar și atunci când este respectată libertatea tuturor. Libertatea unuia se termină acolo unde începe libertatea celuilalt. Libertatea trebuie să fie asigurată prin lege și protejată de un sistem judiciar independent și imparțial. Realizarea libertății este posibilă doar în cadrul statului de drept.
- 4.** Libertatea înseamnă responsabilitatea pentru sine și responsabilitatea pentru societate. Libertatea poate fi limitată doar de necesitatea de a proteja libertatea celorlalți. Libertatea și responsabilitate cer ca statul și societatea să respecte principiul subsidiarității. Statul trebuie să îndeplinească numai acele sarcini, care nu pot fi realizate mai bine de înșiși cetățeni. Deciziile se iau într-un mod cât mai apropiat de cetățeni, astfel încât autoritățile centrale să dirijeze doar ceea ce nu poate fi administrat mai bine de comunitățile locale.
- 5.** Respectul pentru individ, pentru talentele și abilitățile lui, sunt o valoare supremă. Omul trebuie să-și poată dezvolta darurile și talentele. Scopul nostru este să distrugem controlul opresiv al statului asupra individului, să facem imposibilă utilizarea instituțiilor statului pentru a suprima orice inițiativă și manifestare sănătoasă și viguroasă în societate.
- 6.** Justiția include și justiția socială, potrivit căreia poverile sunt distribuite echitabil într-o societate, iar cei puternici contribuie mai mult decât cei slabi. Justiția socială presupune, totodată, că șansele și beneficiile sunt împărțite în mod echitabil, în special, cu cei care nu pot să se ajute singuri. Cel mai bun fundament pentru securitatea socială este revitalizarea economiei, consolidarea familiei și îmbunătățirea educației.

7. Solidaritatea este responsabilitatea reciprocă și necesită asigurarea unei securități sociale de bază. Pentru realizarea vieții umane trebuie asigurate solidaritatea cu alții, solidaritatea cu cei slabi și solidaritatea între generații. Solidaritatea se referă mai ales la cei care nu pot atinge și susține cerințele de bază ale vieții. Solidaritatea și sprijinul trebuie manifestate, înainte de toate, față de familie, ca element-cheie al societății.
8. PPEM promovează egalitatea în drepturi între femei și bărbați, precum și sprijinirea și protecția familiei.
9. Cetățenii reprezentând diferite tradiții și identități au dreptul la șanse egale. PPEM promovează respect pentru diversitatea culturală, pentru tradiție, familie și comunitate. Convingerea noastră este că autoidentificarea etnică, lingvistică sau religioasă reprezintă alegerea individuală. În problema identității lingvistice și etnice a cetățenilor Republicii Moldova statul trebuie să stimuleze loialitatea față de țară prin diferite metode și să promoveze studierea limbii române pe teritoriul Republicii Moldova. În același timp, construirea unui stat prosper, în cadrul Uniunii Europene, va atenua contradicțiile etnolingvistice existente.

Capitolul II. Douăsprezece politici și reforme în douăsprezece domenii-cheie

1. Crearea statului de drept în Republica Moldova

Instaurarea fermă a statului de drept, cu justiție independentă, este condiția cea mai importantă pentru a construi un viitor mai bun. Fără crearea statului de drept nu poate fi câștigată lupta cu corupția, nu poate fi revitalizată economia și nu poate fi protejat sistemul financiar. Fără un stat de drept solid nu putem construi un sistem administrativ care cu adevărat să servească intereselor cetățenilor săi și **nu vom putea schimba baza relațiilor sociale și economice, care la etapă actuală sunt distruse și distorsionate în totalitate!**

Consolidarea statului de drept vizează nu numai pedepsirea abuzurilor individuale. Este nevoie de o schimbare sistemică, de edificarea unor instituții puternice și independente, libere de influența intereselor politice sau a celor de afaceri, și care servesc legea, indiferent de persoana implicată. Instituții ce încurajează responsabilitatea individuală și munca, făcând din om un cetățean încrezător și responsabil, care nu tolerează paternalismul și asuprirea.

O generație nouă de politicieni responsabili

PPEM este partidul unor politicieni noi, care reprezintă o alternativă credibilă la actualul sistem uzat, ineficient, extrem de politizat și corupt. PPEM va avea o abordare corectă și intransigentă în ceea ce privește promovarea personalului din serviciul public, **principalele criterii fiind integritatea, competența și specializarea.**

1.1 Reforma justiției, combaterea corupției și a economiei tenebre

PPEM se angajează să ducă o luptă intransigentă pentru eradicarea corupției, misiune ce necesită măsuri îndrăznețe și sistematice. Eradicarea corupției înseamnă ca toată lumea să fie responsabilă de acest proces, de la mic la mare. Înseamnă să fie asigurată pedeapsa pentru fiecare abuz - și pedeapsa să fie proporțională cu abuzul. Pentru ca să eradicăm corupția vom asigura transparența și supravegherea întreprinderilor private și a celor de stat, prevenind astfel deturnările de fonduri, atacurile raider sau fraudele masive, precum cele care s-au produs recent în sistemul bancar al Republicii Moldova.

Înainte de aceasta, însă, PPEM va asigura o reformă reală și fundamentală a justiției, pentru a determina instanțele și procurorii să servească statul de drept și cetățenii Republicii Moldova, și să poarte răspundere pentru faptele lor. În acest scop, PPEM a propus și va asigura instituirea unei misiuni de drept a Uniunii Europene, pentru a aduce în Moldova judecători și procurori din statele comunitare care să lucreze împreună cu judecătorii și procurorii locali la monitorizarea, consilierea și asigurarea transparenței din sector, pentru a schimba instituțiile noastre din interior.

Potrivit diverselor estimări, economia tenebră constituie, astăzi, circa 50%. Problema constă nu în lipsa de resurse interne și de bani pentru dezvoltare, ci în utilizarea lor ineficientă și în faptul că, în majoritatea cazurilor, acești bani se duc pe lângă Buget. Dacă vom contracara economia tenebră, vom spori de câteva ori colectarea impozitelor. În acest scop vom reforma sistemul fiscal și vom crea un corp fiscal compact, profesionist și integru, care va funcționa pe principiul analizei de risc.

1.2 Crearea și încurajarea unei atmosfere de „toleranță zero” față de corupție

Pentru aceasta, vom promova următoarele măsuri: elaborarea și punerea în practică a unor mecanisme ce ar permite înlăturarea din funcție, pe cale judiciară, a oficialilor la care se atestă „conflicte de interese”; anularea posibilităților de venituri ilicite (finanțarea opacă și necontrolată a companiilor de stat și a celor apropiate statului; acordarea unor privilegii și beneficii neprevăzute de lege), prin intermediul cărora mijloacele bugetare sunt direcționate în buzunarele oligarhilor și ale funcționarilor ce îi servesc; confiscarea averilor.

1.3 Elaborarea și demararea programelor anticorupție

Pentru aceasta este nevoie de: introducerea articolului privind „îmbogățirea ilicită” în Codul Penal; invitarea Oficiului European Antifrauda (OLAF) pentru desfășurarea controalelor și a auditurilor privind utilizarea fondurilor oferite de UE și alți donatori; expertiza anticorupție independentă a actelor legislative; introducerea responsabilității pentru supraestimarea prețurilor de start la efectuarea achizițiilor publice; efectuarea unei verificări complete și cuprinzătoare a declarațiilor funcționarilor publici; concedierea din serviciul public a tuturor celor care nu pot proba legalitatea veniturilor și bunurilor pe care le dețin; auditul anual aprofundat, independent și calitativ la toate întreprinderile monopoliste; instituirea unor comitete profesionale pentru companiile de stat.

1.4 Protejarea drepturilor omului

Protecția drepturilor omului este una dintre principalele priorități ale PPEM. Convingerea că drepturile individuale și civice, stipulate în lege, sunt aceleași pentru toți, că normele legale nu se vor schimba de dragul unor anumite grupuri politice și că vor fi aplicate uniform - oricare ar fi

consecințele pentru „mai marii zilei” - sunt garanția dezvoltării economice și sociale a statului. Vom crea un mecanism de influență profundă, din partea exponenților societății civile din interiorul și din exteriorul țării, angajați în protecția drepturilor omului, asupra procesului de luare a deciziilor. Moldova trebuie să devină campion în domeniul protecției drepturilor omului printre țările din Europa de Sud-Est, pentru a garanta dezvoltarea socială.

1.5 Concurența liberă

La etapa actuală suntem martorii unei logici inversate. Preocuparea principală a businessului este să se „adapteze” aparatului de funcționari. În loc să producă valoare adăugată, eficiență și creștere economică, businessul caută căi pentru a satisface nevoile nejustificate ale unei armate enorme de birocrați, care nu se îngrijesc decât de obținerea unui profit ilegal din funcțiile pe care le dețin. Cinovnicii ajunși în funcții pe criterii de loialitate față de partid dețin controlul în domeniile cele mai profitabile, colectează venituri pe seama statului și sugrumă inițiativa economică privată.

În acest context, pentru PPEM prioritară va fi asigurarea liberei concurențe și promovarea inițiativei individuale, fără monitorizare permanentă și estorcere de fonduri din partea organelor de control. Vom efectua o revizuire radicală a funcțiilor de reglementare și le vom reduce până la minimumul necesar. La fel, vom reforma și vom minimiza procedurile birocratice, și vom reduce la maximum contactele funcționarilor cu businessul. Principiul nostru este: **cu cât mai puțini birocrați se ocupă de economie, cu atât mai bine pentru economie și pentru dezvoltarea economică.** O altă prioritate a PPEM este reforma sistemului de achiziții publice - care este una dintre sursele principale ale corupției - și excluderea achizițiilor efectuate în afara concursului.

1.6 Economia de piață socială

PPEM va construi o economie de piață socială, puternică și solidă, cu șanse egale pentru toți. O economie de piață îmbină libertatea de autodeterminare cu responsabilitatea și protecția socială; protejând oamenii de exploatare și având grijă de cei care nu pot să se întrețină de sine stătător. Construirea unei economii de piață socială este o alternativă viabilă la monopoluri și structuri oligarhice de care beneficiază doar câțiva, în detrimentul celor mulți. Construirea unei economii de piață socială necesită stabilirea unor reguli clare ce se aplică tuturor.

1.7 Separarea reală a businessului de politică

Una dintre principalele probleme este controlul politic asupra companiilor de stat care, prin venituri ascunse și acțiuni de corupție, aduc profit unor persoane private, dar sunt falimentare pentru țară. **Republica Moldova ar trebui să creeze, cât mai curând posibil, un sistem economic foarte deschis. Statul trebuie să se retragă din majoritatea sectoarelor economiei (păstrându-și doar active strategice) și să scape de sistemul de subvenționare a industriilor.** Mai exact, trebuie creată o piață liberă, care este calea cea mai sigură de a distruge oligarhia și de a combate corupția.

PPEM se pronunță pentru privatizarea întreprinderilor publice-cheie, care în prezent servesc pentru extragerea unor beneficii personale sau partinice, iar datoriile lor sunt trecute pe seama statului. Privatizarea, care este necesară pentru a elimina posibilitatea de corupție în companiile

de stat, trebuie efectuată cu **participarea obligatorie a companiilor străine, sub supravegherea unor agenții recunoscute** la nivel internațional și cu asigurarea transparenței procesului.

Prin toate aceste acțiuni Partidul Popular European din Moldova își propune o sarcină primordială - restabilirea încrederii cetățenilor în instituțiile publice și crearea unui stat funcțional.

2 Schimbarea sistemului de administrare publică

Sistemul de administrare publică a încetat să își mai îndeplinească funcțiile în Republica Moldova, dar, fiind depășit de timp, nu mai poate fi optimizat. În forma sa actuală, acest sistem rămâne o sursă de venituri ilicite și de corupție, motiv din care trebuie schimbat din rădăcină. Chiar dacă, în ultimii ani, Guvernul a avut drept obiectiv eficientizarea administrației publice centrale, acțiunile întreprinse în acest sens nu au condus decât la creșterea numărului de autorități publice. Astfel, dacă în anul 2009 numărul organelor administrației publice centrale a fost redus de la 33 la 23, din 2011 a început să fie create structuri noi. Dacă în 2009 existau opt agenții, acum sunt 13. Guvernul investește în instruirea funcționarilor milioane de lei atât din surse proprii, cât și din banii donatorilor, însă nu este capabil să implementeze o politică de menținere a personalului calificat.

Un sistem compact, dar eficient al administrației publice, cu funcționari publici profesioniști și bine plătiți este una dintre prioritățile-cheie ale PPEM. Căci, dacă nu schimbăm aparatul de stat, nicio altă schimbare nu va fi posibilă.

În acest sens, obiectivele principale sunt:

2.1 Revizuirea și reforma administrației publice - accent pe performanțe și pe rezultate

Pentru atingerea acestui obiectiv este nevoie de crearea unui sistem birocratic compact și profesionist, care se concentrează nu pe proces, ci pe rezultat, așa cum se întâmplă în lumea modernă, care aplică practici moderne de management. Astfel, un minister planifică rezultate pe termen scurt, mediu și lung, conducându-se de prioritățile generale ale Guvernului, și tot el este responsabil pentru rezultate. Este un proces simplu ce și-a dovedit eficacitatea și a permis îmbunătățirea semnificativă a calității serviciilor prestate populației. Asigurarea unui proces eficient de bugetare a priorităților Guvernului și de responsabilizare a conducătorilor autorităților publice pentru banul cheltuit sunt alte măsuri ce vor spori eficiența administrației.

PPEM optează pentru efectuarea imediată a unei analize funcționale a sistemului administrației publice - o analiză profundă, care să cuprindă nu doar nivelul central (ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități subordonate direct Guvernului), ci și nivelul structurilor organizaționale din sfera lor de competență, care formează sistemul administrativ al acestora (autoritățile administrative din subordine, serviciile publice desconcentrate, precum și instituțiile publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator), instituțiile publice autonome, întreprinderile de stat cărora le-a fost delegat dreptul de a presta servicii publice.

În urma acestei analize să fie redus numărul de ministere și să fie comasate anumite agenții și departamente - la modul ideal, Republica Moldova are nevoie de maximum șapte-opt ministere.

La fel, se impune diminuarea semnificativă a agențiilor și autorităților publice aflate în subordinea sau coordonarea Guvernului și a ministerelor, pentru a spori transparența decizională și bugetară.

Așadar, vom optimiza structura administrației publice și vom crea un corp de conducători profesionist și compact, cu experiență de management al proiectelor, orientați spre rezultate și independenți de factorul politic, ce vor putea să identifice prioritățile și să coordoneze realizarea politicilor.

Managementul resurselor umane va fi o prioritate strategică pentru PPEM, care va desfășura o veritabilă vânătoare de profesioniști pe care să îi atragă în serviciul public național.

Vom încuraja cooptarea, în poziții-cheie de conducere, a managerilor cu experiență, a cetățenilor Republicii Moldova care au studiat în străinătate și nu au „legături” acasă, dar și a managerilor străini. Vom delega acestor profesioniști pârghii reale pentru a implementa reformele, care le vor permite să își îndeplinească sarcinile indiferent de conjunctura politică. În același timp, vor fi stabiliți indicatori de progres, repere și termene în care cetățenii să simtă îmbunătățirea situației, precum și pârghii de responsabilizare pentru angajamentele făcute.

Prioritatea numărul unu rămân instanțele judiciare și procuratura, unde trebuie de angajat cadre tinere, pe bază de concurs. De asemenea, se impune: instituirea unor criterii clare în procesul de selectare a judecătorilor; eliminarea imunității pentru infracțiunile de corupție; consolidarea profesionalismului și independenței procuraturii. La fel, se impune schimbarea componenței și depolitizarea Ministerului Afacerilor Interne. Și aici este nevoie de selectarea, în bază de concurs, a unor oameni noi, majorarea salariilor și stabilirea unor proceduri de motivare a personalului.

Toate aceste măsuri vor diminua semnificativ nivelul de politizare a administrației publice și vor contribui la crearea unui corp de conducători profesioniști, de calificare înaltă, care să își poată asuma responsabilitatea pentru deciziile operaționale luate.

2.2 Reforma procesului bugetar și a procesului de cheltuire a surselor bugetare

Întărirea disciplinei bugetare presupune: transferarea tuturor conturilor bugetare pentru a fi deservite la Trezorerie; comenzile de stat și achizițiile publice să se facă transparent și în bază de concurs; revizuirea resurselor bugetare și extrabugetare. Un control mai strict asupra cheltuielilor-țintă din fondurile bugetare, inclusiv asupra fondurilor transferate către bugetele raionale sau locale, este o prioritate absolută.

2.3 Eficientizarea procesului de planificare și coordonare a politicilor publice. Reforma finanțelor publice

Aici reformele sunt urgent necesare pentru a îmbunătăți calitatea politicilor publice și a finanțelor publice. Astăzi planificarea politicilor rămâne una *ad-hoc*, fără analiză și fără accent pe prioritățile adevărate, și factorii de decizie se confruntă cu un sistem care nu produce calitatea de analiză de care este nevoie pentru a lua decizii politice în cunoștință de cauză. Consecințele acestei stări de lucruri, pentru Republica Moldova, sunt persistența problemelor grave și cronice în ceea ce ține de calitatea politicilor publice și a cheltuielilor publice.

2.4 Cancelaria de Stat ca centru de identificare a priorităților, de planificare și de coordonare a politicilor

Oficiul Prim-ministrului are nevoie de propriul aparat instituțional puternic și permanent, care să fie un sprijin în elaborarea și promovarea politicilor. Timpul de luare a deciziilor de către Prim-ministru și miniștri trebuie să fie păstrat pentru chestiuni strategice, nu juridice sau administrative. Acest din urmă rol îi revine Cancelariei - structurată, inclusiv la nivel de personal, pentru a ajuta Prim-ministrul să exercite funcțiile executive. În plus, va fi constituit un for de luare a deciziilor, care va permite Prim-ministrului și echipei sale să formeze un front comun în ceea ce privește propunerile de cheltuieli majore. Elaborarea coerentă a politicii trebuie să preceadă și să ghideze procedura legislativă. Acest lucru va îmbunătăți calitatea politicilor publice formulate, respectiv analiză fiscală furnizată factorilor de luare a deciziilor.

2.5 Descentralizarea

PPEM consideră că descentralizarea administrativă și financiară rămâne unul dintre pilonii reformei administrației, astfel încât cetățeanul să primească servicii publice mai complete, mai diverse și de mai bună calitate. Acest proces trebuie să fie realizat doar prin delegarea de competențe. PPEM va promova consolidarea unităților administrativ-teritoriale ale țării noastre prin prisma dezvoltării economice regionale.

2.6 UTA Gagauz-Yeri

În autonomia găgăuză din sudul țării, majoritatea cetățenilor își doresc două lucruri: posibilități de dezvoltare economică și îmbunătățirea condițiilor de trai. Apropierea de UE va asigura nu doar aceste două năzuințe, ci și garantarea deplină a respectării drepturilor acestei regiuni autonome. Misiunea noastră este să asigurăm funcționarea statutului existent al UTA Gagauz-Yeri, precum și un dialog calm și rațional între Comrat și Chișinău, fără cereri și condiționări radicale de o parte sau alta. Eventualele dispute să fie soluționate în cadrul legal și constituțional al Republicii Moldova. Promovarea autonomiei culturale și studierea limbii române în autonomia găgăuză sunt alte scopuri de bază.

3 Dezvoltarea societății civile și asigurarea controlului public permanent asupra guvernării.

Avem o societate pasivă, cu instituții de autoorganizare socială încă puțin dezvoltate. Dar, fără presiunea societății, niciun stat nu a înfrânt corupția. Puterii, pur și simplu, nu trebuie să i se dea posibilitatea de a fi coruptă. Dacă o astfel de posibilitate există, Puterea nu ezită să profite de ea. Societatea joacă un rol crucial în acest proces. De aceea, statul are nevoie de o societate civilă integră, pe post de partener cu care colaborează întru realizarea scopurilor strategice ale țării.

PPEM va oferi tot sprijinul necesar pentru dezvoltarea instituțiilor de autoorganizare a cetățenilor și va promova politici care vor asigura **controlul public permanent asupra guvernării**. PPEM va milita pentru stabilirea unor priorități clare la cheltuirea resurselor bugetare și crearea unor mecanisme de control civil asupra acestor cheltuieli. Vom susține societatea civilă, autoguvernarea cetățenilor și participarea ONG-urilor în soluționarea problemelor sociale și vom fi alături de mass-media independentă.

Diaspora

În ultimii 10-15 ani din Republica Moldova au plecat peste hotare circa 800 de mii de persoane, ale căror interese PPEM le va apăra cu ardoare. Vom încuraja modelul „străzii cu dublu sens” în interacțiunea cu diaspora, combinând politicile publice de susținere a migranților moldoveni aflați în dificultate cu inițiativele ce vor implica diaspora în modernizarea și europeanizarea Republicii Moldova. Astfel, PPEM va susține perfecționarea serviciilor consulare și deschiderea centrelor pentru diasporă; va promova lansarea serviciilor on-line necesare migranților și va încuraja semnarea acordurilor de securitate socială, în special, cu țările în care este prezentă masiv diaspora - Italia, Grecia, Rusia; va dezvolta un sistem de pensii alternative și va colabora cu statele de destinație pentru a asigura recunoașterea diplomelor și calificărilor.

Păstrarea identității naționale și a tradițiilor este un element important pentru cetățenii noștri aflați peste hotare. Din această cauză, PPEM va insista pe implementarea programelor de susținere și de promovare a tradițiilor și culturii naționale, inclusiv prin deschiderea centrelor culturale și prin sprijinirea programelor de studiere a limbii române.

Diaspora devine o forță majoră de dezvoltare socio-economică, implicându-se din ce în ce mai mult în toate sferele vieții sociale și economice, și dând dovadă de un activism civic pronunțat. Totuși, cu excepția remitențelor (25% din PIB), potențialul intelectual, tehnologic și participativ al diasporei este puțin utilizat în țară. PPEM va promova implementarea, cu susținerea partenerilor europeni, a unui șir de programe economice și investiționale inovative pentru a permite diasporei să se implice în dezvoltare, dar și pentru a asigura reîntoarcerea în patrie a cetățenilor.

PPEM, de asemenea, va promova o incluziune cât se poate de largă a diasporei în viața politică din Republica Moldova. Vom opta pentru modificarea legislației, astfel încât persoanele din diasporă să se poată implica în activitatea politică din țară, vom opta pentru introducerea procedurii de vot la distanță, vom promova alte mecanisme prin care conaționali noștri de peste hotare să poată influența la modul direct cursul de dezvoltare al Republicii Moldova - exact așa cum până acum au contribuit și continuă să ajute fundamental economia țării.

4 Dezvoltarea țării prin economia de piață socială

Economia de piață socială este un sistem, prin care statul creează instituții de reglementare a pieței, fără a-și dicta propria voință. Acest **model economic european este un program economic de bază al PPEM**. El asigură condiții favorabile pentru orice fel de investiție; garanții pentru proprietatea privată; eliminarea barierelor birocratice pentru antreprenori; protecția libertății economice și a liberei concurențe; controlul tarifelor în cazul monopolurilor naturale; crearea locurilor de muncă; sporirea veniturilor; o educație și medicină de calitate.

4.1 Crearea locurilor de muncă, pentru care PPEM va implementa un șir de politici

- **O prioritate absolută, la fel ca demonopolizarea economiei, este asigurarea condițiilor legislative și instituționale favorabile pentru dezvoltarea businessului mic și mijlociu, dar și pentru atragerea investițiilor.** Asigurarea de facilități fiscale și simplificarea accesului la credite ieftine. Simplificarea procedurilor de înregistrare și de lichidare a întreprinderilor,

modificarea sistemului fiscal, eliminarea „racket-ului de stat” și a estorcării de fonduri de către angajații organelor de reglementare.

- **Cota unică de impozitare a venitului în economie**, cu un nivel optim de circa 10-12%. Scopul este de a asigura claritatea, simplitatea și previzibilitatea sistemului de impozitare; de a crea mai multe locuri de muncă și de a scoate din umbră salariile informale. Nivelul scutirilor individuale trebuie să fie majorat până la nivelul minimului de existență.
- Salarii decente vor putea fi plătite numai atunci când va crește esențial productivitatea muncii. Pentru a asigura acest lucru statul va trece **integral sistemul de învățământ vocațional la unul pe baze duale (școală - întreprindere)** și **va scuti de orice obligații fiscale cheltuielile firmei pentru instruirea forței de muncă**.
- Introducerea unor modificări la Codul Fiscal, care să permită **scutirea de impozitul pe venit a dividendelor reînvestite cu scopul de a păstra și spori numărul de angajați**.
- **Introducerea unei scale regresive de calculare a cotelor de asigurări sociale și medicale obligatorii**, astfel încât să fie încurajată achitarea „în alb” a unor salarii cât mai mari.
- Deoarece piața internă este mică, firmele sunt nevoite să se orienteze tot mai mult spre export. Dar competiția pe piața externă le cere firmelor să livreze produse unice, de nișă. Pentru a facilita inovațiile, este necesar un **Program național de sprijin financiar pentru firmele inovatoare**, care va fi implementat prin instituțiile de micro-finanțare și prin extinderea esențială a Programului PARE 1+1 și a celor de finanțare a tinerilor antreprenori.
- Schimbarea treptată a culturii muncii.

4.2 Reducerea funcțiilor organelor de control

Autoritățile de supraveghere trebuie să conștientizeze faptul că inițiativa privată este nucleul statului și că datoria instituțiilor publice este să creeze condiții adecvate pentru a susține spiritul antreprenorial, nu să pedepsească și să jefuiască mediul de afaceri. Deocamdată, însă, aparatul birocratic are el însuși nevoie de supraveghere neîncetată, ca nu cumva să sugrume din fașă vreo inițiativă inovatoare. Tocmai de aceea, vom efectua o revizuire aprofundată a funcțiilor ce le-au fost atribuite autorităților de supraveghere și control, astfel încât să fie păstrate numai funcțiile cu adevărat necesare și să eliberăm businessul de sub presiunea constantă a unei birocrații corupte.

Suntem datori să stopăm jecmănirea businessului. Este singura noastră șansă de a asigura transferul de tehnologii în Republica Moldova și aflulul de investiții care, la rândul lor, vor genera locuri de muncă. Există multe companii interesate să lucreze în astfel de condiții, când au ieșire deopotrivă pe piețele din Vest și din Est. Odată cu aceasta, vom putea spori colectarea impozitelor și defalcările la Buget, respectiv vom putea majora investițiile în potențialul social și uman al țării.

4.3 Concurența și înlăturarea monopolurilor

Comparativ cu veniturile populației, prețurile în Republica Moldova sunt nejustificat de mari. Un număr mare de afaceriști prosperă și pe seama consumatorilor, și pe cea a producătorilor. Premisa esențială pentru a asigura prețuri corecte pe piață este garantarea concurenței reale între firme.

Vor fi efectuate, cu ajutorul specialiștilor din străinătate, analize ale lanțurilor valorice pentru fiecare produs și serviciu important, și vor fi identificate constrângerile critice care conduc la creșterea prețurilor. Acestea vor fi înlăturate fie prin regulamente mai bune, fie prin aplicarea prevederilor Codului Penal. Va fi adoptată o lege cardinal nouă privind piața produselor petroliere, care va determina intrarea mai ușoară pe piață a noilor producători, scăderea marjei profitului (circa 40%, azi, comparativ cu 20% în România și Bulgaria) și, drept urmare, diminuarea prețurilor.

Vom opta și pentru eficientizare activității regulatorului național în domeniul concurenței - Consiliul Concurenței. Deși există prevederi legislative recente, care transpun în mare parte practici europene în domeniu, Consiliul Concurenței nu contribuie mai cu nimic la promovarea concurenței, a luptei contra cartelizării, a acordurilor anticoncurențiale ascunse și a abuzului de poziție dominantă. Consiliul Concurenței, împreună cu alți regulatori specializați, vor avea grijă ca pe piețele de produse și servicii să existe un mediu concurențial sănătos. Fondatorii cartelurilor și participării în carteli vor fi atrași la răspundere după cum o prevede Codul Penal.

4.4 Stabilirea standardelor

Ca și în cazul prețurilor, calitatea depinde mult de concurența de pe piață. Cu cât mai intensă este concurența, cu atât mai mare va fi media de calitate. Totodată, în procesul de asigurare a calității, un rol foarte important aparține standardelor obligatorii, fixate de stat. Respectarea standardelor va fi inclusă pe post de criterii obligatoriu pentru accesarea oricăror programe de ajutor de stat sau pentru participarea la achizițiile publice. De asemenea, este necesară sporirea capacităților de intervenție a Agenției pentru Protecția Consumatorilor și a atribuțiilor acestei instituții publice.

4.5 Reforma bugetar-fiscală

Aici direcția principală va ținti bugetarea de performanță, orientată spre rezultat. Drept argument pentru volumul de finanțare a ministerelor și departamentelor va servi informația privind performanța acestora. PPEM va asigura utilizarea responsabilă și eficientă a resurselor bugetare, bazată pe analiză foarte clară a priorităților. Bugetarea pe termen mediu trebuie să constituie fundamentul procesului de planificare în ministere și departamente. Fără prezentarea planului de cheltuieli pe termen mediu - cu descrierea priorităților de finanțare clare și a rezultatelor realizabile pentru oameni - finanțarea nu este posibilă. Asigurarea transparenței maxime în executarea Bugetului național și stabilirea unui calendar exact pentru realizarea lui sunt esențiale.

4.6 Infrastructura modernă

PPEM va îmbunătăți în mod constant infrastructura Republicii Moldova - o cale de acces în lumea modernă și o garanție a dezvoltării economice. Fiecare oraș sau orășel din țara noastră trebuie să aibă un plan urbanistic de dezvoltare. Astăzi, asemenea plan nu există nici măcar pentru Chișinău!

Vom promova politici care să le asigure tuturor localităților din Republica Moldova accesul la rețelele de transport, care trebuie să corespundă standardelor europene. Reparația drumurilor și a infrastructurii-cheie va fi una dintre prioritățile esențiale ale PPEM. Vom pune accept pe drumurile locale, care până acum nu s-au bucurat de prea multă atenție. Pentru aceasta, vom continua politica de atragere a fondurilor europene și internaționale, de preferință sub formă de granturi.

4.7 Diversificarea energetică

Una dintre principalele sarcini, care stă în fața noastră, este realizarea condițiilor și cerințelor din cel de-al treilea pachet energetic al Uniunii Europene. În plus, trebuie să diversificăm furnizorii de resurse energetice, ceea ce va asigura securitatea energetică a țării la nivel regional. Un pas judicios în această direcție este gazoductul Iași-Ungheni, cu o capacitate de 1,5 miliarde de metri cubi de gaze pe an. Ne vom axa pe extinderea acestuia până la Chișinău, iar aceasta reprezintă partea leului din consumul de energie al Republicii Moldova. Și prețul gazelor va fi competitiv.

Același lucru este valabil pentru energia electrică. Interconexiunea cu sistemul European de aprovizionare cu energia electrică este scopul nostru de bază. După apariția unor surse alternative de curent electric, prețul se va diminua. Și este bine pentru toți cetățenii.

În domeniul energetic, Republica Moldova trebuie să continue o politică previzibilă, fără să acumuleze datorii, deoarece în viitorul apropiat țara va rămâne dependentă de un singur furnizor și va fi expusă riscurilor în sezonul rece. Pentru a reduce aceste riscuri este nevoie de o evidență și un control strict ale consumului energetic al țării; trebuie utilizate tehnologii ce vor reduce consumul de energie și care vor conserva energia. De asemenea, este necesară atragerea capitalului privat în sectorul energetic, cu scopul de a crea capacitățile de generare.

4.8 Alimentarea cu apă și accesul la canalizare

Furnizarea apei în toate localitățile din Republica Moldova este una dintre cele mai importante priorități de infrastructură ale PPEM. Vom realiza prioritatea dată atât prin intermediul resurselor interne, cât și prin proiecte externe. În acest scop, vom elabora un program investițional preferențial. Totodată, este nevoie de un program de îmbunătățire a infrastructurii existente.

4.9 Dezvoltarea turismului

Odată cu intensificarea integrării economice în comunitatea europeană, Republica Moldova va deveni tot mai interesantă pentru turiștii europeni. Pentru locuitorii de la sate, turismul rural este o șansă reală de a obține o sursă suplimentară de venit. Statul va crea condiții prin care să-i susțină pe cei care inițiază activități în domeniul dat, în cadrul unui **Program național de sprijin financiar pentru asigurarea dotărilor minimale strict necesare în gospodăriile-gazdă**. Totodată, trebuie de oferit sprijin pentru exportul unor produse tradiționale și al articolelor de meșteșugărit.

5 Sectorul financiar-bancar și gestionarea lui

Jaful secolului, produs în sectorul bancar al Republicii Moldova, este o dovadă în plus a faptului că instituțiile statului sunt capturate și servesc interesele unor grupuri criminal-politice. Această crimă trebuie discutată pe deplin și până la capăt, și PPEM pledează pentru o investigație independentă, efectuată de o echipă din străinătate, iar rezultatele să fie făcute publice. Ne interesează finalitatea proceselor atât în furtul de la „Banca de Economii”, „Unibank” și „Banca Socială”, cât și în ceea ce ține de inactivitatea instituțiilor statului cu referire la cazul dat. Este cert că cei care au furat banii trebuie să fie condamnați, iar sumele furate să fie restituite cetățenilor. La fel, urmează să fie efectuate investigații privind acțiunile/inacțiunile organelor statului

responsabile de supravegherea și protejarea intereselor cetățenilor pentru identificarea complicilor printre factorii de decizie cu atragerea la răspundere.

Dar astăzi nu mai este importantă simpla apariție a unui articol despre acest furt. Azi importante sunt acțiunile care apropie Moldova de pedepsirea hoților și de recuperarea banilor. Și mai ales, sunt importante acțiunile pe care le face țara - dacă le face - pentru buna gestionare a sectorului financiar-bancar. Un sector care, în esență, este concentrat în unele și aceleași mâini, ceea ce inevitabil comportă riscuri. Pentru că este, în continuare, un sector în care lipsește transparența, unde creditele se dau fie unor persoane afiliate, fie știindu-se din start că sunt neperformante. Mai mult, în mod constant are loc un transfer fraudulos de acțiuni bancare de la un proprietar la altul.

La nivel de sistem, cadrul regulatoriu falimentat a generat o sumedenie de probleme. Nu mai încap nicio îndoială că sectorul financiar-bancar are nevoie de o reformă serioasă și de o asanare profundă. În primul rând, este necesară consolidarea competențelor autorităților publice de reglementare pentru a interveni în caz de necesitate. Dar problema constă nu numai în lipsa de pârghii de influență, dar și în incompetența și coruperea persoanelor responsabile. În această situație numai schimbările radicale, cu suportul instituțiilor financiare internaționale, pot să contribuie la stabilizarea și dezvoltarea sectorului financiar-bancar.

6 Pensiile, munca și protecția socială

Țelul nostru este societatea șanselor egale, bazată pe principiile justiției sociale și al solidarității sociale dintre cei slabi și cei puternici. Aceasta înseamnă că cea mai importantă condiție pentru existența unei societăți libere este nu doar triumful inițiativei private, ci și un sistem dezvoltat de sprijin social. În ceea ce ține de sistemul de pensii, exodul de forță activă de muncă a condus la aceea că societatea moldovenească îmbătrânește rapid. Astăzi deficitul cheltuielilor necesare pentru protecția socială și veniturile din Fondul de pensii denotă instabilitatea sistemului.

6.1 Reforma sistemului de pensii

Cauza principală a crizei sistemului de pensii este fenomenul ocupării informale și cel al eschivării de la plata contribuțiilor - simptom al unei neîncredere acute a cetățenilor în instituțiile statului. Astfel, 80% dintre moldoveni nu au încredere în sistemul național de pensii, iar circa 70% consideră că pensiile sunt injuste. Pentru restabilirea încrederii, reforma trebuie începută cu:

- **Revizuirea formulei de calcul a pensiilor**, prin majorarea sporurilor pentru fiecare an de cotizare sau prin majorarea venitului mediu lunar asigurat, astfel încât la pensionare cetățeanul să primească înapoi atât cât a contribuit pe durata vieții economice active. Astăzi, în medie, la fiecare 1 leu plătit în Fondul de pensii de către sau în numele angajatului, acesta primește înapoi, după pensionare, mai puțin de 50 de bani.
- **Revizuirea formulei de indexare anuală a pensiilor**. Pensiile trebuie indexate, aplicându-se indicele de creștere a prețurilor la bunurile și serviciile consumate prioritar de pensionari - înainte de toate, la produsele alimentare de primă necesitate și la medicamente.

- **Anularea tuturor beneficiilor nemeritate pentru pensiile de deputați și judecători.** Pensia nu este o remunerare a meritelor față de stat, ci o manifestare a spiritului de solidaritate în societate. Fiecare trebuie să primească proporțional contribuțiilor.
- **Majorarea salariului minim garantat pe economie** de la actualul nivel de 1650 de lei la circa 2000 de lei. Astfel vom asigura venituri mai mari în Bugetul asigurărilor sociale.
- **Introducerea fondurilor private de pensii**

6.2 Reforma sistemului de protecție socială

Astăzi, ajutorul de stat este acordat pe baza evaluării veniturilor - un sistem ce și-a demonstrat consistența și impactul enorm pe care-l are asupra reducerii sărăciei. Și dacă toate resursele de care dispune statul pentru protecția socială ar fi acordate pe bază strict de necesități, nu de criterii subiective, **banii ar fi suficienți pentru ca toți nevoiașii să fie ridicați peste pragul sărăciei.**

- **Motivațiile pentru fraudă trebuie eliminate din sistem.** Asistenții sociali trebuie obligați să semneze, pentru fiecare dosar de ajutor social acordat, declarație privind lipsa conflictului de interese, precum și privind eventualele relații de rudenie cu beneficiarii. Trebuie sporit rolul comunităților locale în monitorizarea (nu acordarea propriu-zisă) ajutorului social.
- **Venitul lunar minim garantat de stat trebuie să fie ridicat** de la nivelul actual de 700 de lei la nivelul minimului de existență, de circa 1700 de lei. Aceasta majorare nu va avea impact asupra Bugetului, dacă toate resursele de protecție socială vor fi alocate ca ajutor de stat.

7 Politica externă

Pe plan extern, PPEM își propune să desfășoare o politică responsabilă, coerentă și echilibrată în vederea asigurării integrării europene a țării și consolidării relațiilor cu partenerii internaționali.

În acest sens, scopul de bază al politicii externe a Republicii Moldova, pe care l-a promovat și îl va promova în continuare PPEM, este apropierea de Uniunea Europeană, cu ulterioara integrare în această structură comunitară. Atingerea acestui obiectiv depinde în mare măsură de succesul reformelor interne. Pe acest motiv PPEM va promova cu insistență punerea în aplicare a Acordului de Asociere la UE, care creează cadrul necesar pentru realizarea reformelor în toate domeniile. Astfel, politica internă și cea externă sunt într-o interdependență strânsă, realizarea obiectivului strategic de aderare la Uniunea Europeană fiind condiționat de succesul reformelor interne.

Angajamentul PPEM de promovare a obiectivului de aderare este o opțiune în favoarea unor valori și eforturi de modernizare a Republicii Moldova. Integrarea Europeană este cel mai ambițios program de reforme interne, bazat pe o foaie de parcurs - Acordul de Asociere. Implementarea completă a acestuia va permite ancorarea Republicii Moldova într-un spațiu democratic și previzibil, bazat pe supremația legii și pe respectarea drepturilor omului. PPEM împărtășește această opțiune, considerând-o drept singura soluție pentru o societate mai dreaptă și mai prosperă în Republica Moldova. PPEM crede în **idealul familiei europene a unor națiuni unite de valori comune, de reguli egale și de solidaritate** - un spațiu de care aparținem în mod firesc.

Vom evita o competiție geopolitică pentru influența statelor mari în Republica Moldova - scopul nostru este dezvoltarea țării, nu geopolitica. Totuși, suntem convinși că relația de parteneriat strategic cu Uniunea Europeană este calea cea mai sigură pentru atingerea scopului nostru.

7.1 Dezvoltarea relațiilor bilaterale

În cadrul dialogului bilateral PPEM va promova o politică externă activă și dinamică, îndreptată spre promovarea interesului național și a respectului mutual. Este evidentă necesitatea dinamizării relațiilor bilaterale cu **statele-membre ale UE și alți parteneri importanți**, în special, în domeniul comercial-economic.

În relațiile cu vecinii PPEM va acorda o atenție deosebită relațiilor cu **România**, inclusiv în contextul dezvoltării parteneriatului strategic pentru integrare europeană. În acest sens, România a fost și va rămâne țara, relațiile cu care sunt construite într-un cadru politic deosebit, bazat pe legăturile istorice și culturale. Totodată, acest cadru va fi utilizat și pentru a promova cu insistență proiecte comune de interconectare energetică și de infrastructură. La fel, PPEM va promova aprofundarea relațiilor cu **Ucraina**, în domeniile politic și economic, în asigurarea securității energetice, în cooperarea regională și internațională, reglementarea conflictului transnistrean.

SUA este un partener important pentru Republica Moldova, care ne acordă un sprijin semnificativ pentru implementarea reformelor și modernizarea țării. În acest context, PPEM va promova dezvoltarea în continuare a dialogului strategic moldo-american.

Federația Rusă rămâne un partener important, în relația cu care PPEM va opta pentru pragmatism, respectul reciproc al intereselor naționale, întărirea dialogului politic și dezvoltarea cooperării comercial-economice. Un loc aparte în cadrul acestui dialog îl are problema retragerii trupelor și armamentelor din stânga Nistrului, precum și soluționarea conflictului transnistrean în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

7.2 Formatul multilateral

PPEM își propune să desfășoare o politică externă activă în cadrul organismelor internaționale, utilizând aceste platforme pentru promovarea intereselor naționale ale țării. În aceste scop, o atenție deosebită va fi acordată activității în cadrul **ONU, OSCE, Consiliului Europei**.

În ceea ce privește **relația cu NATO**, pornim de la premisa că Republica Moldova este un stat neutru, conform Constituției, și noi respectăm această alegere a țării și a cetățenilor noștri. De aceea, nu se pune problema aderării la NATO. În același timp, trebuie să valorificăm pe deplin potențialul oferit de cadrul actual de relații cu NATO, pentru a ne consolida relația pe dimensiunea non-militară și umanitară, desfășurată de Alianța Nord-Atlantică în țara noastră, precum și pentru a dezvolta armata națională și capacitatea de apărare a statului.

Cu privire la relațiile noastre cu CSI, PPEM este interesat în extinderea comerțului pe piețele din Est, iar apropierea de UE nu contravine acestui demers. Dimpotrivă, țara noastră poate să fie parte a câteva zone de liber schimb, iar dacă sunt respectate cerințele tehnice și criteriile de calitate producătorii își pot exporta marfa pe ambele direcții.

8 Securitatea și sistemul de apărare

PPEM urmărește să sporească securitatea țării prin intermediul cooperării regionale și internaționale, inclusiv în cadrul ONU, OSCE și al Programului NATO „Parteneriatul pentru Pace”. De rând cu alte state neutre, Republica Moldova urmează să participe la operațiunile ONU de menținere a păcii, care au mandat internațional. PPEM caută o soluție pentru conflictele regionale, inclusiv Transnistria, prin mijloace politice și negocieri, și doar în contextul dreptului internațional.

Pledăm pentru reforme profunde și pentru îmbunătățirea cadrului instituțional, organizatoric și funcțional al instituțiilor de menținere a ordinii publice, cum ar fi Ministerul de Interne. MAI trebuie să fie o instituție compactă și apolitică. Serviciul de Informații și Securitate trebuie adus la cerințele lumii contemporane și a riscurilor și provocărilor reale, cu care se confruntă țara.

De rând cu riscurile regionale la adresa securității Republicii Moldova, o amenințare serioasă sunt problemele interne care macină societatea și care au atins cote maxime: nivelul sporit al corupției, disfuncționalitatea și capturarea instituțiilor statului, standardele joase, lipsa dezvoltării sociale și economice. Și aici, cel mai bun model disponibil pentru modernizarea și dezvoltarea țării noastre, care este și o garanție pentru consolidarea politicii de securitate, este integrarea europeană.

9 Educația

Pentru PPEM îmbunătățirea sistemului educațional este cea mai bună investiție în copiii noștri și în țara noastră, și este cel mai bun fundament pentru un viitor mai bun. Conform unor studii, astăzi sistemul de învățământ nu produce competențele cerute de angajatori, ceea ce a devenit una dintre constrângerile-cheie pentru dezvoltarea economică.

PPEM va continua reformele care să asigure standarde educaționale egale pentru toți, care să combată fraudă în sector, respectiv să majoreze nivelul de investiții în cadrele didactice. Va sprijini modernizarea curriculei și dezvoltarea învățământului profesional, astfel încât meseriile și aptitudinile celor instruiți să fie racordate la cerințele unei economii moderne. Prin aceasta, vom asigura tinerilor cele mai bune calificări pentru o integrare reușită pe piața muncii, iar acest fapt va genera condiții mai bune de investiții în țara noastră și locuri de muncă mai bine plătite pentru cetățenii noștri. Pledăm pentru un sistem de educație orientat spre cerințele vieții contemporane și pentru mai multă autonomie oferită instituțiilor de învățământ.

10 Sănătatea

PPEM promovează dreptul fiecărui cetățean la sănătate. PPEM optează pentru asigurarea accesului universal la serviciile de îngrijire și tratament, prin eficientizarea sistemului de sănătate și fortificarea funcțiilor esențiale de sănătate publică. Setul de servicii prestate tuturor cetățenilor trebuie să fie de calitate și accesibile financiar.

O sarcină primordială pentru PPEM, este eliminarea plăților neoficiale pentru serviciile de sănătate și a corupției, prin introducerea practicilor manageriale moderne în fiecare instituție medicală, inclusiv promovarea cadrelor manageriale instruite. Se vor implementa mecanisme transparente de achiziționare a medicamentelor și a echipamentelor în cadrul sistemului sănătății, inclusiv prin internet. PPEM pledează pentru extinderea sistemului de asigurări medicale pentru persoanele

neasigurate, precum și îmbunătățirea procesului de selectare a grupurilor-țintă din transferuri bugetare. PPEM va elabora mecanismele de motivare a lucrătorilor medicali, în baza indicatorilor de calitate. În acest scop, se vor introduce mecanisme de plată bazate pe performanță, cu stabilirea seturilor-standarde de indicatori de calitate/performanță pentru prestatorii de servicii medicale.

PPEM pledează pentru optimizarea serviciului de asistență medicală primară și promovarea autonomiei largi a instituțiilor de asistență medicală primară, în special în zonele rurale.

11 Agricultură

Bogăția solurilor noastre, calitatea produselor noastre, precum și cultura noastră rurală sunt un bun național al Republicii Moldova și un patrimoniu care trebuie păstrat pentru generațiile viitoare. Zona de Liber Schimb cu UE, instituită odată cu semnarea Acordului de Asociere la UE, deschide oportunități unice de a dezvolta, de a extinde și de a investi în agricultura noastră.

PPEM va promova modernizarea agriculturii, pentru ca producătorii să beneficieze la maximum de deschiderea piețelor europene, dar și pentru a păstra și a îmbunătăți accesul la piețele CSI. De asemenea, vom încuraja explorarea piețelor noi, din afara Europei. Vom îmbunătăți infrastructura și vom dezvolta instrumente care să le asigure producătorilor o protecție financiară sporită, pentru ca să poată face față mai bine inundațiilor, secetei sau unor eventuale restricții comerciale pe motive politice. Pentru aceasta, trebuie să curmăm accesul la finanțare pe criteriile de nepotism, să îmbunătățim disponibilitatea de credite cu rate ale dobânzii corecte, inclusiv a celor provenite din ajutorul extern sau din împrumuturile la scară mică. Subvențiile pentru achiziționarea de utilaje agricole vor fi distribuite în condiții nondiscriminatorii și echitabile, indiferent de mărimea gospodăriei agricole sau de culoarea politică a beneficiarilor.

PPEM va reduce diferențele regionale în materie de echipamente tehnice pentru agricultori; va sprijini modernizarea tehnică a sectorului agricol prin extinderea zonelor irigate; va susține crearea de unități de alimentare cu intrări moderne și de calitate pentru agricultură și produse agricole, pentru a crește producția și randamentele medii; va încuraja programele menite să promoveze produsele agricole locale, competitive și calitative pentru piețele interne și externe; extinderea gamei de culturi cultivate și creșterea sortimentului de produse vegetale și animale, cum ar fi plantele aromatice utilizate în producția de uleiuri esențiale, acvacultura și apicultura.

PPEM va lucra la stoparea exodului populației rurale și la crearea condițiilor pentru întoarcerea, stabilirea și plasarea în câmpul muncii a persoanelor care merg după câștig în străinătate. Combaterea sărăciei rurale, accesul populației rurale la locuri de muncă stabile cu salarii decente, la servicii de educație și de sănătate calitative reprezintă o prioritate a partidului.

Pentru aceasta, PPEM va sprijini dezvoltarea și diversificarea activităților economice în zonele rurale și creșterea ocupării forței de muncă a populației prin dezvoltarea de întreprinderi micro, mici și mijlocii, prin crearea locurilor de muncă și îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale. Va oferi facilități pentru a încuraja achiziționarea terenurilor agricole de către tinerii fermieri.

12 Reintegrarea țării

PPEM pledează pentru identificarea unei soluții viabile și durabile în cazul conflictului transnistrean, în cadrul negocierilor în formatul 5+2, în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. PPEM insistă asupra retragerii forțelor militare ruse de pe teritoriul Republicii Moldova și consideră că actuală operațiune de menținere a păcii trebuie să fie transformată într-o misiune de observatori civili cu mandat internațional.

Un detaliu extrem de important al conflictului transnistrean, care-l diferențiază puternic de alte conflicte de acest gen, ține de faptul că nu există probleme în ceea ce privește încrederea, buna înțelegere și cooperarea dintre oameni. Există, însă, o serie de obstacole create artificial și care împiedică o interacțiune firească dintre locuitorii celor două maluri de Nistru. Scopul nostru este să eliminăm aceste bariere, iar odată cu aceasta - să asigurăm deschiderea și restabilirea relațiilor de cooperare, re-crearea spațiilor comune și consolidarea bunăstării populației. Regiunea pierde din cauza autoizolării și are nevoie urgent să se integreze în procesele economice regionale, și acest deziderat este cea mai realistă cale de a asigura reintegrarea țării.

Încheiere

Sarcina PPEM este de a veni la putere pentru a construi o altă Moldovă, pe altfel de principii și pentru toți cei care doresc să trăiască într-o altfel de țară. O țară unde instituțiile statului nu sunt pătrunse până în măduva oaselor de molima corupției, iar singura lor preocupare nu este obținerea veniturilor pentru clanurile politico-oligarhice. O țară care nu te lipsește de o afacere, ci oferă șanse egale de afirmare pentru toți cetățenii săi și încurajează inițiativa individuală.

Cetățenii țării noastre au viziuni diferite. Niciunul dintre ei însă nu este ostil modelului de dezvoltare pe care îl propune PPEM. Ei sunt contra înapoierii și a sărăciei, contra corupției, a mitei și a instanțelor judecătorești vândute, contra neglijenței și a grosolăniei. Ei se revoltă contra sentimentului de deznădejde și inutilitate, de care sunt cuprinși tot mai mulți oameni.

Dar Moldova nu este sortită la stagnare veșnică și la un veșnic provincialism. Lumea din jur a mers înainte, spre progres economic și social, iar noi avem o mulțime de lucruri de recuperat. Este cert că, dacă nu vom reuși, ne așteaptă colapsul și haosul. Dar este la fel de evident că, fără încredere și fără participarea directă a cetățenilor, reconstrucția acestui stat este imposibilă. Partidul Popular European este capabil să construiască o alta Moldovă. Și o vom face împreună cu dumneavoastră!

Președintele Partidului
